

ВІДГУК
рецензента
на дисертаційне дослідження Кузьмич Оксани Петрівни на тему
«Психологічні чинники розвитку довіри до себе в юнацькому віці»,
представлене на здобуття ступеня доктора філософії
у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 053 «Психологія»

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Актуальність дослідження зумовлена зростаючим значенням довіри до себе як ключового чинника особистісного розвитку, адаптації та ефективного функціонування в соціумі, особливо у юнацькому віці. У цей період формується базова самооцінка, здатність до самореалізації та прийняття конструктивних рішень, що впливають на життєвий успіх. Теоретичне дослідження сутності та функцій довіри до себе, а також її ключових компонентів, сприяє глибшому розумінню механізмів формування цієї важливої якості. Розробка та впровадження програми розвитку довіри до себе відкриває нові можливості для оптимізації особистісного становлення юнаків і дівчат, що підкреслює значущість цього дослідження як для психологічної науки, так і для практики.

Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації. Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації, ґрунтується на комплексному поєднанні теоретичного і емпіричного досліджень, що забезпечило їхню наукову достовірність та практичну значущість.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

Теоретичний аналіз першоджерел демонструє високий рівень наукової обґрунтованості та актуальності дослідження. Детальний теоретичний аналіз сутності, структури та механізмів розвитку довіри до себе свідчить про глибоке опрацювання наукової проблеми дисертанткою. Окрема увага до юнацького віку як ключового періоду становлення особистості є цілком

виправданою, оскільки саме на цьому віковому етапі формуються базові риси, що впливають на здатність до самореалізації та соціальної адаптації.

Розкриття дисертанткою багатовимірної природи довіри, її компонентів (когнітивного, конативного, поведінкового), функцій і ролі в міжособистісній взаємодії дозволяє отримати комплексне уявлення про цей феномен. Запропоноване поняття «довіра до себе» є логічно структурованим і враховує як особистісні, так і соціальні аспекти.

Обґрунтування моделі розвитку довіри до себе виглядає цілісним, а акцент на практичному застосуванні результатів підсилює значущість дослідження для психологічної теорії та практики.

Емпіричне дослідження проводилося на основі чітко визначених методологічних принципів, що враховують взаємодію теоретичних та емпіричних підходів. Результати дисертаційного дослідження підтверджуються насамперед даними, отриманими в ході констатувального експерименту. Аналіз здійснено з використанням сучасних статистичних методів, що дозволило виявити кореляції між ключовими компонентами довіри до себе та впливові психологічні чинники її розвитку.

Розроблена та апробована дисертанткою програма оптимізації довіри до себе показала свою ефективність у підвищенні рівня самооцінки, адаптивності та самореалізації юнаків і дівчат, що підтверджує життєздатність теоретичних положень.

Сформульовані висновки логічно впливають із проведеного теоретичного та експериментального аналізу. Визначені вікові особливості, критерії та показники розвитку довіри до себе.

Отже, наукові положення і висновки дисертації є обґрунтованими завдяки їхній методологічній, теоретичній та емпіричній основі, а також практичній апробації отриманих результатів.

Наукова новизна та теоретичне значення отриманих результатів. Наукова новизна полягає у розробці й теоретичному обґрунтуванні поняття «довіра до себе в юнацькому віці» як багаторівневого особистісного

утворення, що включає когнітивний, конативний і поведінковий компоненти, а також у визначенні специфічних вікових особливостей її розвитку в юнацькому віці. Вперше розроблено модель гармонійного розвитку довіри до себе, виявлено ключові психологічні чинники її формування та розроблено програму оптимізації розвитку довіри до себе в юнацькому віці. Теоретичне значення роботи полягає в розширенні знань про феномен довіри, його структуру, функції та роль у розвитку особистості, що може слугувати основою для подальших досліджень і розробки практичних програм особистісного зростання.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання результатів дослідження в психологічній практиці, про що свідчать довідки про впровадження, наведені дисертанткою.

Розроблена і апробована програма оптимізації розвитку довіри до себе в юнацькому віці сприяє формуванню самоінтересу, аутосимпатії, самоповаги, впевненості у власних силах та здатності приймати зважені рішення в складних ситуаціях. Програму рекомендовано для впровадження психологічними службами закладів освіти. Матеріали дослідження можуть бути використані у викладанні дисциплін, таких як «Психологія особистості», «Педагогічна психологія», «Психологія довіри», а також у курсах підвищення кваліфікації. Вони є корисними для закладів освіти у підготовці спеціалістів, розробці тренінгів, навчальних програм і досліджень, спрямованих на розвиток особистісних якостей, довіри до себе та ефективної комунікації.

Повнота викладу в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Кількість та обсяг опублікованих дисертанткою праць відповідають вимогам і свідчать про достатню апробацію основних положень дослідження. Основні ідеї та результати дисертаційного дослідження викладено в 12 публікаціях, 3 з яких є науковими статтями у фахових виданнях України, 1 з котрих – у співавторстві з науковим керівником у періодичному виданні, включеному до міжнародної науково-метричної бази

даних Scopus; 1 одноосібний розділ в колективній монографії; 7 – матеріали і тези наукових конференцій. Аналіз змісту зазначених публікацій свідчить про достатню повноту викладу дисертанткою в них основних положень дисертаційного дослідження.

Основні тези та ідеї дисертаційного дослідження апробовано у низці виступів та доповідей на всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях. Результати дослідження доповідались автором на засіданнях кафедри психології Запорізького національного університету у 2022-2024рр.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Дисертація виконана з дотриманням принципів академічної доброчесності. У роботі використано наукові джерела з відповідними посиланнями; результати дослідження є оригінальними, а методи і підходи – коректно застосованими відповідно до етичних стандартів наукової діяльності.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Загалом, позитивно оцінюючи проведене дисертаційне дослідження та отримані результати, вважаємо за доцільне висловити деякі дискусійні положення, зауваження і побажання.

1. У першому розділі дисертаційної роботи було б доречним глибше проаналізувати культурні особливості розвитку довіри до себе в юнацькому віці.

2. У підрозділі 1.3 на основі визначених компонентів довіри до себе, дисертантка пропонує структурну модель довіри до себе в юнацькому віці. Вважаємо що варто було б детальніше описати взаємозв'язки між її елементами.

3. Оскільки в психології існують різні погляди на сутність такого складного феномену як «довіра до себе», то, на наш погляд, підходи до формування психодіагностичного інструментарію потребують уточнення.

4. Результати формувального етапу дослідження висвітлені в одній публікації. На нашу думку, обсяг і зміст третього розділу варто було б ширше представити у публікаціях апробаційного характеру.

Визначені дискусійні питання та зауваження не впливають на загальну наукову цінність і практичну значущість отриманих результатів та не знижують загальної позитивної оцінки проведеного дослідження. Дисертаційне дослідження можна вважати завершеним, цілісним і самостійним; таким, що характеризується науковою новизною, теоретичним та практичним значенням.

Загальний висновок:

Дисертаційна робота Кузьмич Оксани Петрівни «Психологічні чинники розвитку довіри до себе в юнацькому віці» є самостійною, завершеною науково-дослідною роботою, яка за актуальністю, науковою новизною, практичним значенням, обсягом проведеного дослідження відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року, а її авторка, Кузьмич Оксана Петрівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Рецензент:

кандидат психологічних наук, доцент,

завідувач кафедри психології

Запорізького національного університету

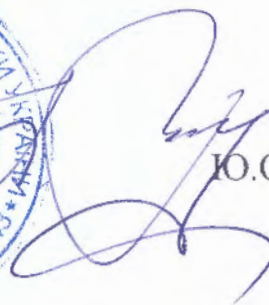
Н.О. Губа

Підпис Губи Н.О. засвідчую:

доктор історичних наук, професор,

проректор з науково-педагогічної роботи

Запорізького національного університету

Ю.О. Каганов